

A római magyar történeti és művészeti intézetek alapszabálytervezete.

(Kézirat gyanánt.)

1. A történeti intézet föladata: a bibliai- és egyháztörténet, a régészet, műtörténet és kánoni jog magyarországi művelőinek tudományos szak-képzettségök kifejlesztésére, tudományos kutatásokra és irodalmi föladatak megoldására alkalmat és eszközöket nyújtani.

2. A művészeti intézet föladata: az egyházi festészet, szobrászat és építészet magyarországi művelőinek művészi képzettségök kifejlesztésére és művészeti feladatok megoldására alkalmat és eszközöket nyújtani.

3. Mindkét intézet Ö cs. és ap. kir. Felségének (kikérendő) legfőbb védnöksége alatt áll, melyet a vatikáni cs. és kir. nagykövetség útján érvényesít.

4. Mindkét intézet a nm. magyar püspöki kar főfelügyelete alatt áll, a melyet saját kebeléből 3—5 évre választandó curator útján gyakorol.

5. A két intézet ügyeit igazgató-tanács intézi, melynek

a) elnöke a curator,

b) állandó tagjai: a Sz.-István-Társulat tudományos osztályának elnöke, a ~~budapesti egyetemen~~ az egyháztörténelem tanára, a megalakítandó egyházművészeti tanács előadója,

c) váltakozó tagjai a curator által saját működése idejére meghívandó egy világi tudós és egy világi művész.

6. Az igazgató-tanács feladata:

a) az intézetek igazgatójának kinevezése és utasításokkal ellátása,

b) az ösztöndíjak adományozása,

c) az intézetek működésének irányítása,

d) az intézetek épületeinek fenntartásáról való gondoskodás,

e) az intézetek költségvetésének megállapítása és számadásaiknak megvizsgálása,

f) évi jelentésnek Ö Felsége, a magyar közoktatásügyi kormány és a nm. püspöki kar elé terjesztése,

g) az első igazgató előterjesztésére az intézetek házi- és ügyrendjének kidolgozása.

7. A két intézet egy igazgató alatt áll, kit az igazgató-tanács ~~esetről-esetre megállapítandó időtartamra~~ kinevez, a melynek letelte után kinevezése megújítható.

Az igazgató a történeti intézetben lakást és teljes ellátást élvez. Ha Rómában fizetési állást nem foglal el vagy magyarországi egyházi javadalmat nem bír, tiszteletdíjban is részesül, amelyet az igazgató-tanács esetről-esetre állapít meg.

8. A történeti intézet négy belső tagot fogad be, akik egyházi férfiak, ott lakást, teljes ellátást és az igazgató-tanács által megállapítandó ösztöndíjat élveznek.

Az ösztöndíjakra az igazgató-tanács pályázatot hirdet, a pályázati föltételeket megállapítja és a pályázatot eldönti.

A nagyváradi l. sz. egyházmegyének egy ily ösztöndíjas hely, az igazgató-tanács által megállapítandó föltételek mellett, fenntartatik.

9. A történeti intézetnek állandóan 2—3 világi kültagja van, akik lakásukról és ellátásukról maguk gondoskodnak, de az intézettel kapcsolatban állanak és az igazgató-tanács által megállapítandó ösztöndíjat élveznek.

(v. mellett volnár)

a VMD. m. kir. Minis. Terü. v. k. k. egyházi osztályánál vezetője

5 évre

Egy-egy ilyen ösztöndíjra a M. T. Akadémiának és a Szent-István-Társulat tudományos osztályának, az igazgató-tanács által megállapítandó feltételek határai között, bemutatási joga van.

10. A művészeti intézetben 2—4 művész kap műtermet, lakást és az igazgató-tanács által megállapítandó ösztöndíjban részesül. A pályázat kihirdetéséről és eldöntéséről az igazgató-tanács intézkedik.

12. Amennyiben az intézetek pénzalapja megengedi, az intézet tudományos munkákat bocsát közre. ~~Ezért~~ felhasználható a Vatikáni Magyarországi Okirattár pénzalapjának maradványa, mely ez idő szerint 13000 koronát tesz ki.

13. Amennyiben az intézetek pénzalapja engedi, az igazgató-tanács a művészház ösztöndíjainak külön tiszteletdíj biztosítása mellett megbízásokat ad.

14. Az intézetek fenntartására rendelt egyházi javadalmat és pénzalapot a váradi l. sz. káptalan kezeli, mely az igazgató-tanács rendelkezésére bocsátja a jövedelmeket,

Pénzügyi helyzet.

1. Mivel a döntés elhalasztása következtében az apátsági és kanonoki javadalmak hasznélvezetét az 1911-ik év folyamán megtartom, emlékiratomban jelzett azon igényemről, hogy elvállalt kötelezettségeim, 36000 korona erejéig az intézetek alapja részéről találjanak fedezetet, le fogok mondani.

2. Hozzájárulok ahhoz, hogy 100000 koronás alapítványomból a római épületeket terhelő kölcsön (46000 korona) kifizetessék, és a 3400 líra évi törlesztési quóta terhétől az intézetek felszabadíttassanak.

3. A szentjebbi apátsági javadalom tiszta jövedelme az utolsó években meghaladta a 40000 koronát. Erre az összegre biztosan lehet számítani a birtoknak akár bérbeadása, akár szavatossági alapon házi kezelése mellett. Mindkét esetben az alapítványom felerészének befektetése, az erdők üzemtervének szándékolt megváltoztatása és a javadalmat terhelő 120000 korona kölcsön letörlesztése esetén a jövedelem jelentékenyen fokozható.

Ez idő szerint csak 40000 koronára tevén a tiszta jövedelmet, ehhez hozzáadva a 100000 koronás alapítvány felének 4%-os kamatait, 2000 koronát, továbbá a nagyváradi kanonoki stallum jövedelmét, mely 1911-től kezdve 28000 koronánál nem lesz csekélyebb, az intézetek jövedelme 70000 koronára, illetőleg 24000 korona életjáradékom levonása után, 46000 koronára teendő.

4. A kiadásokat egyelőre 40000 koronában állapítván meg, ezek a következőképen irányoztatnak elő:

a) Adó, biztosítás, épületfenntartás, két kapus fizetése 7000 korona.

b) A történeti intézetben az igazgató és négy ösztöndíjas ellátására 9 hónapon át, a háztartás költségei 10000 korona.

c) A történeti intézet 4 belső tagjának ösztöndíjai 5000 korona.

d) A történeti intézet három külső tagjának ösztöndíjai 9000 korona.

e) A művészeti intézet három tagjának ösztöndíjai 9000 korona.

Jegyzet. A legközelebbi években előreláthatólag az intézetek igazgatója tiszteletdíjra nem fog igényt tartani.

Abban az esetben, amikor majd az igazgató tiszteletdíjra szorúlna, ez a pénz-alap feleslegében találna fedezetet, vagy pedig az ösztöndíjakat lehet megtehetően leszállítani.

Megjegyzem, hogy a római Institut für österreichische Geschichtsforschung ösztöndíjai 1910-ben csak 8400 koronára mentek, és az ösztöndíjasok sem lakást, sem ellátást nem kaptak. Az osztrák kormány római művészeti stipendiumot négyet adományoz, 3300 koronát mindegyik művésznek; de lakás és műterem nélkül.

Egy-egy ösztöndíjra a kinevezés rendesen egy évre szól, az igazgató-akadémiától javaslatára azonban az igazgató-tanács által, de ne három évnél hosszabb időtartamra meghosszabbítható.

7 helyet megelőzőleg az igazgató-tanács által a káptalan utján, felkérendő galileus bírákhoz alá bocsátandó. Ezen kiadványok kibocsátására, esetleg a bírák tiszteletdíjaira és annak eredményét illetőleg az eredetesea ~~szöveg~~ kivonatát felvilágosítástul ugyanennek megadja.

13. jún. 1911. és 14. jún. 1911.
Miképpen kellene a novácse káptalan pándérát megadni?
Vajon elfogadják-e a 14. s. ezen rendelkezéseit?

— vagy az ösztöndíjasok számára
— egy időre

A római magyar történeti és művészeti intézetek alapszabálytervezete.

(Kézirat gyanánt.)

1. A történeti intézet feladata: a bibliai- és egyháztörténet, a régészet, műtörténet és kánoni jog magyarországi művelőinek tudományos szakképzettségük kifejlesztésére, tudományos kutatásokra és irodalmi feladatok megoldására alkalmat és eszközöket nyújtani.

2. A művészeti intézet feladata: az egyházi festészet, szobrászat és építészet magyarországi művelőinek művészi képzettségük kifejlesztésére és művészeti feladatok megoldására alkalmat és eszközöket nyújtani.

3. Mindkét intézet Ő cs. és ap. kir. Felségének (kikérendő) legfőbb védnöksége alatt áll, melyet a vatikáni cs. és kir. nagykövetség és a VSKO. m. kir. Ministerium útján érvényesít.

4. Mindkét intézet a nm. magyar püspöki kar főfelügyelete alatt áll, a melyet saját kebeléből 3—5 évre választandó curator útján gyakorol.

5. A két intézet ügyeit igazgató-tanács intézi, melynek

a) elnöke a curator,

b) állandó tagjai: a Sz.-István-Társulat tudományos osztályának elnöke, a VSKO. m. kir. Ministerium r. kath. egyházi osztályának vezetője, a megalkotandó egyházművészeti tanács előadója és a hittani kar pro tempore dékánja; — szavazat-egyenlőség esetében az elnök dönt;

c) váltakozó tagjai a curator által saját működése idejére meghívandó egy katolikus világi tudós és egy világi művész.

6. Az igazgató-tanács feladata:

a) az intézetek igazgatójának kinevezése és utasításokkal ellátása,

b) az ösztöndíjak adományozása,

c) az intézetek működésének irányítása,

d) az intézetek épületeinek fenntartásáról való gondoskodás,

e) az intézetek költségvetésének megállapítása és számadásaiknak megvizsgálása,

f) évi jelentésnek Ő Felsége, a magyar közoktatásügyi kormány útján és a nm. püspöki kar elé terjesztése,

g) az első igazgató előterjesztésére az intézetek házi- és ügyrendjének kidolgozása.

7. A két intézet egy igazgató alatt áll, kit az igazgató-tanács erre az állásra 5 évre kinevez, a melynek letelte után kinevezése megújítható.

Az igazgató a történeti intézetben lakást és teljes ellátást élvez. Ha Rómában fizetési állást nem foglal el vagy magyarországi egyházi javadalmat nem bír, tiszteletdíjban is részesül, amelyet az igazgató-tanács esetről-esetre állapít meg.

8. A történeti intézet négy belső tagot fogad be, akik egyházi férfiak, ott lakást, teljes ellátást és az igazgató-tanács által megállapítandó ösztöndíjat élveznek.

Az ösztöndíjakra az igazgató-tanács pályázatot hirdet, a pályázati feltételeket megállapítja és a pályázatot eldönti.

A nagyvárad i. sz. egyházmegyének egy ily ösztöndíjas hely, az igazgató-tanács által megállapítandó feltételek mellett, fenntartatik.

9. A történeti intézetnek állandóan 2 katolikus világi kültagja van, akik lakásukról és ellátásukról maguk gondoskodnak, de az intézettel kapcsolatban állanak és az igazgató-tanács által megállapítandó ösztöndíjat élveznek.

Egy-egy ilyen ösztöndíjra a M. T. Akadémiának és a Szent-István-Társulat tudományos osztályának, az igazgató-tanács által megállapítandó feltételek határai között, bemutatási joga van.

10. A művészeti intézetben 2—4 katolikus művész kap műtermet, lakást és az igazgató-tanács

által megállapítandó ösztöndíjban részesül. A pályázat kihirdetéséről és eldöntéséről az igazgató-tanács intézkedik.

11. Egy-egy ösztöndíjra a kinevezés rendesen egy évre szól, az igazgató okadatolt javaslatára azonban, de ne három évnél hosszabb időtartamra, meghosszabbítható.

12. Amennyiben az intézetek pénzalapja megengedi, az intézet tudományos munkákat bocsát közre. Az igazgató-tanács által felhasználható a Vatikáni Magyarországi Okirattár pénzalapjának maradványa, mely ez idő szerint 13000 koronát tesz ki.

13. Amennyiben az intézetek pénzalapja engedi, az igazgató-tanács a művészház ösztöndíjsainak külön tiszteletdíj biztosítása mellett megbízásokat ad, melyek megelőzőleg az igazgató-tanács által a curator útján felkérendő szakférfiu bírálata alá bocsátandók. E kiadványok kibocsátására, esetleg a bírálatok tiszteletdíjaira ugyanezen alap szolgál.

14. Az intézetek fönntartására rendelt egyházi javadalmat és pénzalapot a váradi l. sz. káptalan kezeli, mely az igazgató-tanács rendelkezésére bocsátja a jövedelmeket, és a kezelést és annak eredményét illetőleg az esetlegesen kívánatos felvilágosításokat ugyanennek megadja.

Pénzügyi helyzet.

1. Mivel a döntés elhalasztása következtében az apátsági és kanonoki javadalmak haszonélvezetét az 1911-ik év folyamán megtartom, emlékiratomban jelzett azon igényemről, hogy elvállalt kötelezettségeim, 36000 korona erejéig az intézetek alapja részéről találjanak fedezetet, le fogok mondani.

2. Hozzájárulok ahhoz, hogy 100000 koronás alapítványomból a római épületeket terhelő kölcsön (46000 korona) kifizetessék, és a 3400 lira évi törlesztési quóta terhéül az intézetek felszabadíttassanak.

3. A szentjobbi apátsági javadalom tiszta jövedelme az utolsó években meghaladta a 40000 koronát. Erre az összegre biztosan lehet számítani a birtoknak akár bérbeadása, akár szavatossági alapon házi kezelése mellett. Mindkét esetben az alapítványom felerészének befektetése, az erdők üzemtervének szándékolt megváltoztatása és a javadalmat terhelő 120000 korona kölcsön letörlesztése esetén a jövedelem jelentékenyen fokozható.

Ez idő szerint csak 40000 koronára tevén a tiszta jövedelmet, ehhez hozzáadva a 100000 koronás alapítvány felének 4%-os kamatait, 2000 koronát, továbbá a nagyváradi kanonoki stallum jövedelmét, mely 1911-től kezdve 28000 koronánál nem lesz csekélyebb, az intézetek jövedelme 70000 koronára, illetőleg 24000 korona életjáradékomban levonása után, 46000 koronára teendő.

4. A kiadásokat egyelőre 40000 koronában állapítván meg, ezek a következőképpen irányoztatnak elő:

a) Adó, biztosítás, épületfenntartás, két kapus fizetése 7000 korona.

b) A történeti intézetben az igazgató és négy ösztöndíjas ellátására 9 hónapon át, a háztartás költségei 10000 korona.

c) A történeti intézet 4 belső tagjának ösztöndíjai 5000 korona.

d) A történeti intézet három külső tagjának ösztöndíjai 9000 korona.

e) A művészeti intézet három tagjának ösztöndíjai 9000 korona.

Jegyzet. A legközelebbi években előreláthatólag az intézetek igazgatója tiszteletdíjra nem fog igényt tartani.

Abban az esetben, amikor majd az igazgató tiszteletdíjra szorúlna, ez a pénz-alap feleslegében találna fedezetet, vagy pedig az ösztöndíjakat vagy az ösztöndíjasok számát lehet egy időre megtelelően leszállítani.

Megjegyzem, hogy a római Institut für österreichische Geschichtsforschung ösztöndíjai 1910-ben csak 8400 koronára mentek, és az ösztöndíjasok sem lakást, sem ellátást nem kaptak. Az osztrák kormány római művészeti stipendiumot négyet adományoz, 3300 koronát mindegyik művésznek; de lakás és műterem nélkül.